

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**Затверджено на засіданні
кафедри історії України
(протокол №3 від 08.11.2023)**

**Затверджено на засіданні
кафедри української мови
(протокол №3 від 16.11.2023)**

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ:

історичні студії, культура усного і писемного мовлення (українська)

спеціальність: 0722 Фінанси, банківська справа та страхування
освітня програма: 072.00.01 Фінанси і кредит

2023-2024 навчальний рік

Поля форми	Опис поля форми
Київський університет імені Бориса Грінченка	
Кафедри	<i>Історії України Української мови</i>
Програма екзамену з дисципліни	<i>Українські студії: історичні студії, культура усного і писемного мовлення (українська)</i>
Курс	<i>1</i>
Спеціальність Освітня програма	<i>0722 Фінанси, банківська справа та страхування 072.00.01 Фінанси і кредит</i>
Форма проведення письмова / усна / комбінована	<i>Письмова. 3 дисципліни «Історичні студії» – написання есе. 3 дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)» - тест і творче завдання.</i>
Тривалість проведення	<i>2 години</i>
Максимальна кількість балів: 40 балів	<i>40 балів. 3 дисципліни «Історичні студії» за написання есе – 20 балів. 3 дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)»: за творче завдання – 15 балів; за виконання тестових завдань – 5 балів.</i>

Екзамен проводиться в університетській аудиторії у письмовій формі з використанням персональних комп'ютерів, якщо ситуація дозволяє проведення освітнього процесу offline. Якщо освітній процес проходить дистанційно, то екзамен проводиться online в режимі відеоконференції засобами Google Meet.

Екзамен проводиться з дотриманням принципів академічної доброчесності, що передбачає неприпустимість списування, фальсифікацій та обману. При порушенні цих принципів студент відсторонюється від проходження екзамену з підсумковою оцінкою Fx за дисципліну.

Перелік тем, які виносяться на екзамен з дисципліни «Історичні студії»:

1. Східнослов'янське язичництво як культурно-історичний феномен.
2. Культурно-історичне значення християнізації середньовічної Русі-України.
3. Роль церкви в культурному житті середньовічної Русі-України.
4. Книжність в культурі пізньосередньовічної Русі-України (XIII–XVI ст.). Характеристика Пересопницького Євангелія як історико-культурної пам'ятки.
5. Кирилична друкована книга в культурі Русі-України кінця XV – початку XVII ст.
6. Європейський Ренесанс у культурі Русі-України XV–XVI ст. Гуманісти з руських земель Польського королівства.
7. Барокова доба: європейський соціокультурний контекст і українська специфіка.
8. Освіта в українських землях у XVII–XVIII ст. Роль Києво-Могилянської академії в історії української культури ранньонового часу.

9. Епоха Просвітництва в Україні: ідеологічні особливості і визначні представники.
10. Український романтизм як історико-культурне явище.
11. Культурний процес у контексті формування модерної української нації (кінець XVIII – початок XX ст.).
12. Роль Тараса Шевченка в розвитку української національної культури.
13. Роль університетів у культурних процесах в Україні XIX ст.
14. Роль української інтелігенції в соціокультурних процесах XIX ст.
15. Модернізм як культурна парадигма: європейський контекст і українська специфіка (кінець XIX – перша третина XX ст.).
16. Авангардизм у культурі України першої третини XX ст.
17. «Розстріляне Відродження» і його місце в історії української культури.
18. Українізація як явище в культурному житті Наддніпрянщини 20-х – початку 30-х рр. XX ст.
19. Культурний процес в Україні в умовах сталінського тоталітарного режиму.
20. «Соціалістичний реалізм»: виникнення, принципи, вплив на розвиток літератури і мистецтв в Україні.
21. Культурні процеси в середовищі українських емігрантів впродовж 20-х – 30-х рр. XX ст.
22. «Шістдесятники»: видатні постаті, творчі принципи, громадська діяльність і місце в історії української культури.
23. Тенденції в культурі українського посттоталітарного суспільства (рубіж XX–XXI ст.).
24. Формування масової культури в Україні: причини і наслідки.
25. Культурні здобутки української діаспори після Другої світової війни.

Критерії оцінювання есе з історичних студій

0-5 балів	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, передбаченого програмою, може виконати тільки елементарні завдання.
6-9 балів	Студент відтворює основний навчальний матеріал програми. Здатен з помилками та неточностями дати визначення понять.
10-14 балів	Студент добре володіє матеріалом програми, уміє аналізувати та систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
15-20 балів	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних і нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал.

«Культура усного і писемного мовлення» – орієнтовний перелік тем творчих завдань:

1. Для мене Київський університет імені Бориса Грінченка – це...
2. Мовні проблеми сучасної молоді.
3. Слово – носій добра, істини та краси.
4. Пам'ятай, що слово – бумеранг.
5. Вміння спілкуватися – запорука життєвого успіху людини.
6. Єдина справжня розкіш – це розкіш спілкування.

7. Культура мовлення – духовне обличчя людини.
8. Що я отримала(отримав) для майбутньої професії в Київському університеті імені Бориса Грінченка?
9. Лідер, якого я знаю.
10. Яким я бачу свій старт у самостійне життя?
11. Чи легко бути білою вороною та чи можна таких людей назвати сильними?
12. Звинуватити легко, зрозуміти важко.
13. Кожній людині властиво помилятися.
14. Який зв'язок існує між характером і професією.
15. Історія мови – це історія народу.
16. Моє рідне місто.
17. Ми не безліч стандартних «я», а безліч всесвітів різних.
18. Краще обирати фах престижний чи за покликанням?
19. Бути сучасним: як це?
20. Заговори, щоб я тебе побачив...
21. Найбільша перемога – це перемога над собою.
22. Чим вимірюється дорослість, коли мені 17, 18 років?
23. Історична постать, якою я захоплююся.
24. Яким має бути сучасний менеджер?
25. Що таке важко?
26. Яка подія 2023 року мене по-особливому схвилювала?
27. Що означає зробити правильний вибір в житті?
28. У чому виявляється патріотизм?
29. Чому люди цінують вірність?
30. Слово – носій добра, істини та краси.
31. Чи кожную людину можна назвати особистістю?
32. У чому цінність мистецтва?
33. Які людські якості потрібні молоді в сучасному світі?

Критерії оцінювання творчого завдання

з дисципліни «Культура усного і писемного мовлення»

<i>Значення оцінки</i>	<i>Оцінка за п'ятнадцятибальною шкалою</i>
Повно розкрито тему творчої роботи, мовне оформлення самобутнє, прикметне лексичне багатство.	13–15 балів
Тему розкрито на належному рівні з незначною кількістю стилістичних помилок і відсутністю орфографічних та грубих пунктуаційних помилок.	11–12 балів
Тему розкрито в основному, недостатньо аргументовано власні судження з теми, наявна незначна кількість стилістичних помилок, а також орфографічних і пунктуаційних.	10–9 балів
Тему розкрито частково, фрагментарно. У роботі виявлено значну кількість стилістичних, орфографічних і пунктуаційних помилок.	7–8 балів

Тему розкрито поверхово, без належної аргументації. У роботі виявлено значну кількість неточностей, помилок стилістичного, орфографічного й пунктуаційного характеру.	6–5 балів
---	-----------

«Культура усного і писемного мовлення» – орієнтовний перелік теоретичних питань:

Змістовий модуль 1. Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 1. Генеалогія української мови

Основні питання теми:

1. Генеалогія української мови та чинники ідентичності українців, українства.
2. Основні складники ДНК-генеалогії.
3. Маркери генеалогії української мови.
4. Генеалогічна парадигма в художньому та публіцистичному стилях.

Тема 2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови.

Основні питання теми:

1. Значення функційних стилів стилів у фаховій діяльності.
2. Функційні стилі та їх підстилі.
3. Особливості використання у професійній діяльності поєднання основних функційних стилів (офіційно-діловий, науковий, розмовний (усна та писемна форми)).
4. Форми реалізації функційних стилів у практиці ділового спілкування.

Тема 3. Культура усного фахового спілкування.

Основні питання теми:

1. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
2. Види фахової взаємодії, етапи спілкування.
3. Мова, мовлення і спілкування.
4. Вербальні та невербальні засоби спілкування.

Тема 4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Основні питання теми:

1. Поняття «культура мови» та «мовлення», «комунікація» у фаховій діяльності фахівця .
2. Комунікативні ознаки культури мовлення у мові медіа та реклами.
3. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців .
4. Вплив мовних та позамовних чинників на дотримання мовних норм (орфоепічних т акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця.
5. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Тема 5. Виразність усного мовлення.

Основні питання теми:

1. Дотримання орфоепічних норм та їх вплив на виразність усного мовлення у професійному спілкуванні фахівця різноманітних установах та закладах освіти.
2. Дотримання граматичних норм під час продукування лексем.

3. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою., словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
4. Етика спілкування у професійному середовищі працівника установи.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця .

Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
2. Явище асиміляції фонем.
3. Складні випадки наголошування слів.
4. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності.

Тема 7. Технології комунікативного впливу.

Основні питання теми:

1. Шляхи комунікативного впливу у професійному спілкуванні працівника відповідного закладу чи установи.
2. Дотримання граматичних норм під час комунікації.
3. Приклади порушення мови емоційно у процесі комунікативного впливу.
4. Етика комунікативного впливу у професійному середовищі працівника відповідної

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення.

Основні питання теми:

1. Поняття про мовний етикет та складники словникового запасу сучасного фахівця відповідної установи.
2. Умови досягнення високого рівня мовного етикету працівника відповідного закладу (установи).
3. Вербальні й невербальні засоби впливу на якість професійного спілкування.
4. Шляхи підвищення багатства (різноманітності) фахового мовлення сучасного фахівця відповідного закладу (установи).

Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування.

Основні питання теми:

1. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.
2. Лексичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.
3. Граматичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.

Змістовий модуль 2 Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.

1. Поняття мовної норми та анормативність у фаховій комунікації.
2. Взаємодія прескриптивної та дескриптивної мовної норми та її вплив на культуру лінгвального простору сучасного фахівця.
3. Словники, довідникова література педагогічної галузі.
4. Проблема кодифікації лексичних одиниць.

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій.

1. Український правопис та нові вимоги до писемного мовлення.
2. Графічна норма та причини анормативності.

3. Кодифікація мовних інновацій.
4. Шляхи запобігання порушень графічної, орфографічної норми в офіційно-діловому стилі.

Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Основні питання теми:

1. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
2. Професійна лексика, термінологічна лексика.
3. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні педагогічного працівника (перекладача).
4. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
5. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
6. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Основні питання теми:

1. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
2. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
3. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
4. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
5. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функціональних стилях фахової діяльності.
6. Прийменники у діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення.

Основні питання теми:

1. Синтаксичні норми професійного спілкування фахівця відповідного закладу.
2. Причини виникнення порушення синтаксичних норм.
3. Шляхи усунення синтаксичної аномативності у фаховій діяльності.

«Культура усного і писемного мовлення» –

приклад тестового завдання:

1) НЕправильно утворено присвійний прикметник

- Андріїв
- Галинин
- Софійн
- Сергійн

2) Двокрапку треба поставити в реченні (розділові знаки пропущено)

- Надворі повсюди лежала роса на пожовклій траві осінній на круглій павутині попід стріхою на капустах у городі (Гр. Тютюнник).
- Земля пахне свіжістю трави ніжно-п'янким цвітом кульбаби соком дерев і розсади (М. Стельмах).
- Росте з землі душа пшениця і спориш (Д. Павличко).
- Жито пшениця й овес усе разом поспіло й посохло (І. Нечуй-Левицький).
- Відшуміли відвальсували шкільні бали розлетілися в різні кінці вчорашні

однокласники (С. Музиченко).

3) Продовжіть речення: „В родовому відмінку однини закінчення -а(-я) мають іменники чоловічого роду, що означають...”:

- слова із значенням місця, простору;
- назви ігор, танців;
- міри довжини;
- назви почуттів.

4) Продовжіть речення: „Жіночі українські прізвища, що закінчуються на -ко, -ло...”:

- а) відмінюються;
- б) не відмінюються;
- в) відмінюються або ні, залежно від ситуації;
- г) відмінюються лише в російській мові.

5) Продовжіть речення: „Слово листопад пишеться в родовому відмінку однини із закінченням –у, коли воно означає...”:

- а) процес опадання листя;
- б) назву місяця;
- в) закінчення місяця;
- г) початок місяця.

Екзаменатори

В.Ф. Александрова

Є.А. Ковальов

Завідувач кафедри української мови

М.О. Вінтонів

Завідувачка кафедри історії України

А.В. Гедьо